

КОНТРОЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка”

А.І.Жук
2025 г.

Рэгістрацыйны № УД- 21-2-113 /вуч.

МЕТОДЫКА ВЫКЛАДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Вучэбная праграма ўстановы адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці:

**6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура.
Замежная мова (з указаннем мовы))**

2025 г.

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі, зацверджанага 02.08.2023, рэг. № 225, вучэбных планаў спецыяльнасці 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы)), зацверджаных 23.02.2023, рэг. № 049 – 2023/у, рэг. № 050 – 2023/у

СКЛАДАЛЬНІК:

У.П.Саўко, дацэнт кафедры мовазнаўства і лінгвадыдактыкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат педагагічных навук, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

С.А.Шантаровіч, дацэнт кафедры рыторыкі і методыкі выкладання мовы і літаратуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат педагагічных навук, дацэнт;

А.У.Перавозны, дацэнт кафедры педагогікі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат педагагічных навук, дацэнт

УЗГОДНЕНА:

Дырэктар ДУА «Сярэдняя школа № 1 г. Мінска імя В.П.Чкалава»

 У.А.Сняжкоў

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай мовазнаўства і лінгвадыдактыкі ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка”
(пратакол № 8 ад 10.03.2025 г.)

Загадчык кафедры

 Д.В.Дзятко

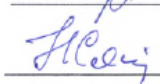
Навукова-метадычным саветам ўстановы вышэйшай адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка”
(пратакол № 4 ад 15.04.2025 г.)

Афармленне вучэбнай праграмы і суправаджальных матэрыялаў дзеючым патрабаванням Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь адпавядае

Метадыст вучэбна-метадычнага аддзела

 Я.В.Ціханава

Дырэктар бібліятэкі

 Н.П.Сяткоўская

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна «Методыка выкладання беларускай мовы» прадугледжана адукацыйным стандартам і вучэбнымі планамі падрыхтоўкі студэнтаў па спецыяльнасці 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы)).

Мэта і задачы вучэбнай дысцыпліны.

Мэта вучэбнай дысцыпліны «Методыка выкладання беларускай мовы» – тэарэтычная і практычная падрыхтоўка студэнтаў да самастойнай прафесійна-педагагічнай дзейнасці ў якасці настаўніка беларускай мовы ў навучальных установах рознага тыпу.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- пазнаёміць студэнтаў са зместам, задачамі, прынцыпамі, метадамі, прыёмамі вывучэння раздзелаў беларускай мовы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі, з метадыкай развіцця звязнага маўлення вучняў;
- пашырыць уяўленне аб працэсе навучання беларускай мове ў 5–11-х класах устаноў агульнай сярэдняй адукацыі;
- удасканаліць навыкі аналізу навучальнага працэсу па беларускай мове;
- удасканаліць уменні студэнтаў планаваць вучэбны працэс, распрацоўваць разгорнутыя канспекты ўрокаў па розных раздзелах школьнага курса беларускай мовы, падбіраць неабходны дыдактычны матэрыял для канкрэтнага ўрока;
- развіць уменні правядзення ўрокаў беларускай мовы з выкарыстаннем разнастайных метадаў і прыёмаў навучання;
- садзейнічаць падрыхтоўцы студэнтаў да выканання функцый настаўніка беларускай мовы.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста з вышэйшай адукацыяй.

Вучэбная дысцыпліна адносіцца да модуля «Метадычная падрыхтоўка» дзяржаўнага кампанента.

Вучэбная дысцыпліна «Методыка выкладання беларускай мовы» звязана з наступнымі вучэбнымі дысцыплінамі: «Асновы псіхалогіі і педагогікі», «Педагогіка», «Аktуальныя аспекты метадык выкладання спецыяльных дысцыплін».

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен:

ведаць:

- змест, прынцыпы, метады і прыёмы вывучэння раздзелаў беларускай мовы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі;
- метадыку развіцця звязнага маўлення вучняў;
- патрабаванні да арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці настаўніка беларускай мовы;

умець:

- планаваць і арганізоўваць навучальны працэс па прадмеце;

- абгрунтоўваць выбар сродкаў, метадаў, прыёмаў навучання з улікам спецыфікі раздзелаў школьнага курса беларускай мовы, распрацоўваць разгорнутыя канспекты ўрокаў;

- бачыць пераемнасць і перспектывынасць у навучанні;

валодаць:

- уменнем вызначаць і вырашаць дыдактычныя, развіццёвыя і выхаваўчыя задачы ўрокаў беларускай мовы; адбіраць вучэбны матэрыял па адпаведных раздзелах школьнага курса беларускай мовы; абгрунтавана выкарыстоўваць розныя тыпы ўрокаў, формы, метады і прыёмы навучання;

- навыкамі выкарыстання сучасных тэхналогій у навучанні беларускай мове.

Патрабаванні да кампетэнцый.

Засваенне вучэбнай дысцыпліны «Методыка выкладання беларускай мовы» павінна забяспечыць фарміраванне ў навучэнцаў наступных кампетэнцый:

УК-6. Праяўляць ініцыятыву і адаптавацца да змен у прафесійнай дзейнасці

БПК-1. Праектаваць працэс навучання, ставіць адукацыйныя мэты, адбіраць змест вучэбнага матэрыялу, метады і тэхналогіі на аснове сістэмы ведаў у галіне тэорыі і методыкі педагагічнай дзейнасці.

БПК-5. Ажыццяўляць адбор зместу, форм, метадаў і сродкаў навучання і выхавання, прымяняць іх у адукацыйным працэсе з улікам узроставых і псіхалагічных асаблівасцей навучэнцаў.

Усяго на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны адводзіцца:

- для вочнай (дзённай) формы атрымання вышэйшай адукацыі – 108 гадзін, з іх 48 аўдыторных гадзін. Размеркаванне гадзін па відах заняткаў: лекцыі – 24 гадзіны, практычныя заняткі – 24 гадзіны, самастойная (пазааўдыторная) работа – 60 гадзін.

Працаёмкасць вучэбнай дысцыпліны – 3 заліковыя адзінкі.

Прамежкавая атэстацыя праводзіцца ў адпаведнасці з вучэбным планам па спецыяльнасці ў форме экзамену ў 5-м семестры.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Раздзел 1. Методыка вывучэння раздзелаў курса беларускай мовы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі

1.1. Методыка вывучэння фанетыкі

Значэнне, змест, задачы вывучэння фанетыкі. Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння фанетыкі (апора на маўленчы слых вучняў, разгляд гука ў марфеме, супастаўленне гукаў і літар). Метады і прыёмы вывучэння фанетычных тем. Характар і віды фанетычных і фанетыка-графічных практыкаванняў. Фанетыка-графічны разбор, методыка яго правядзення.

Фарміраванне арфаэпічных і акцэнталагічных навыкаў пры вывучэнні фанетыкі. Вымаўленчыя памылкі, іх прычыны.

1.2. Методыка вывучэння лексікі і фразеалогіі

Значэнне, змест, задачы, прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння лексікі і фразеалогіі ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі. Методыка азнаямлення вучняў з асноўнымі лексічнымі і фразеалагічнымі паняццямі. Віды лексічных і фразеалагічных практыкаванняў.

Методыка ўзбагачэння і актывізацыі лексічнага і фразеалагічнага запасу школьнікаў. Фарміраванне ўмення працаваць са слоўнікамі розных тыпаў.

1.3. Методыка вывучэння марфемнай будовы слова, словаўтварэння

Значэнне і задачы вывучэння марфемнай будовы слова і словаўтварэння. Прыватнаметадычныя прынцыпы, метады і прыёмы вывучэння марфемнай будовы слова і словаўтварэння. Сістэма практыкаванняў і заданняў.

Марфемны і словаўтваральны разборы, методыка іх правядзення.

Удасканаленне словаўтваральных уменняў і навыкаў пры вывучэнні часцін мовы.

Выкарыстанне марфемнага і словаўтваральнага слоўнікаў на ўроках роднай мовы.

1.4. Методыка вывучэння марфалогіі

Месца і значэнне раздзела "Марфалогія і арфаграфія" ў школьным курсе роднай мовы. Мэты і змест вывучэння часцін мовы. Прыватнаметадычныя прынцыпы навучання марфалогіі. Методыка азнаямлення вучняў з марфалагічнымі паняццямі.

Віды марфалагічных практыкаванняў. Марфалагічны разбор, методыка яго правядзення.

Узнаўленне ведаў па марфалогіі пры вывучэнні сінтаксісу. Арганізацыя працы па развіцці маўлення пры вывучэнні марфалогіі. Удасканаленне арфаграфічных навыкаў пры вывучэнні марфалагічных тэм.

1.5. Методыка вывучэння сінтаксісу

Месца і значэнне сінтаксісу ў школьным курсе беларускай мовы. Мэты, змест, прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння сінтаксісу. Фарміраванне сінтаксічных паняццяў. Этапы вывучэння сінтаксісу ў школе. Вывучэнне прапедэўтычнага курса сінтаксісу ў 5 класе. Арганізацыя працы па сінтаксісе пры вывучэнні марфалогіі ў 5–7 класах. Вывучэнне сістэматычнага курса сінтаксісу ў 8–9 класах.

Віды сінтаксічных практыкаванняў. Сінтаксічны разбор, методыка яго правядзення.

Развіццё маўлення школьнікаў пры вывучэнні сінтаксісу.

1.6. Методыка навучання арфаграфіі

Мэты навучання арфаграфіі і яе месца ў школьным курсе беларускай мовы. Змест навучання арфаграфіі. Арфаграфічныя ўменні і навыкі. Псіхалагічныя і метадычныя ўмовы і асаблівасці фарміравання арфаграфічных уменняў і навыкаў. Прынцыпы методыкі арфаграфіі.

Паняцце аб арфаграме. Методыка азнаямлення вучняў з арфаграмай і арфаграфічным правілам. Арфаграфічныя практыкаванні, іх віды, методыка правядзення.

Арганізацыя працы па арфаграфіі пры вывучэнні неарфаграфічных тэм у 5–7 класах. Развіццё арфаграфічных уменняў у 8–9 і 10–11 класах.

Месца і роля арфаграфічнага слоўніка ў сістэме навучання правапісу. Віды практыкаванняў са слоўнікам, іх метадычная мэтазгоднасць.

Папярэджанне арфаграфічных памылак, іх прычыны. Праверка пісьмовых прац вучняў. Класіфікацыя, улік, прыёмы выпраўлення памылак. Методыка работы над арфаграфічнымі памылкамі на ўроках мовы.

1.7. Методыка навучання пунктуацыі

Мэты навучання пунктуацыі, яе месца ў школьным курсе беларускай мовы. Змест і этапы навучання пунктуацыі. Прынцыпы методыкі пунктуацыі.

Азнямленне вучняў з пунктуацыйнымі паняццямі (пунктаграма, пунктуацыйна-сэнсавы адрэзак), методыка работы над пунктуацыйным правілам. Фарміраванне пунктуацыйных уменняў і навыкаў. Віды пунктуацыйных практыкаванняў, методыка іх правядзення.

Асаблівасці навучання пунктуацыі пры вывучэнні несінтаксічных тэм у 5–7 класах. Удасканаленне пунктуацыйных уменняў у сувязі з развіццём звязнага маўлення вучняў. Праца па пунктуацыі ў 10–11 класах. Методыка работы над пунктуацыйнымі памылкамі.

Раздзел 2. Методыка развіцця звязнага маўлення вучняў

2.1. Пераказ у сістэме работы па развіцці звязнага маўлення вучняў

Пераказ у сістэме работы па развіцці звязнага маўлення школьнікаў. Класіфікацыя пераказаў: па мэце правядзення (навучальныя і кантрольныя), па

спосабу перадачы зместу зыходнага тэксту (падрабязныя, (поўныя), блізкія да тэксту, сціслыя, выбарачныя, з дадатковым заданнем) і інш.

Методыка правядзення навучальных і кантрольных пераказаў.

2.2. Сачыненне як від работы па развіцці звязнага маўлення вучняў

Сачыненне як від работы па развіцці звязнага маўлення, сродак самавыражэння асобы вучня, яго жыццёвай пазіцыі, унутранага свету. Класіфікацыя сачыненняў: па мэце правядзення (навучальныя і кантрольныя), па месцы выканання (класныя і дамашнія), па крыніцы атрымання ведаў (на аснове жыццёвага вопыту, асабістых назіранняў і ўражанняў; па карціне; на літаратурныя і вольныя тэмы і інш.), па тыпу тэксту (апавяданні, апісанні, разважанні, апавяданні з элементамі апісання і інш.), па жанру (артыкул у газету, водгук, рэцэнзія і г.д.) і інш.

Спосабы падрыхтоўкі да сачынення. Методыка правядзення сачыненняў.

2.3. Пераклад як від навучальных практыкаванняў па развіцці маўлення вучняў

Пераклад як від навучальных практыкаванняў па развіцці маўлення. Метадычная мэтазгоднасць выкарыстання перакладу на ўроках беларускай мовы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі Рэспублікі Беларусь. Тыпалогія перакладаў. Прыёмы перакладу.

Методыка правядзення перакладаў.

2.4. Ацэнка камунікатыўнай пісьменнасці вучняў

Ацэнка камунікатыўнай пісьменнасці вучняў. Класіфікацыя, улік, прыёмы выпраўлення памылак. Нормы ацэнкі творчых прац .

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ
(дзённая форма атрымання вышэйшай адукацыі)

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Самастойная (пазааўдыторная) праца	Літаратура	Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя			
	Методыка выкладання беларускай мовы	24	24	60		
1.	Методыка вывучэння раздзелаў курса беларускай мовы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі	18	20	32		
1.1.	Методыка вывучэння фанетыкі Значэнне, змест, задачы вывучэння фанетыкі. Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння фанетыкі (апора на маўленчы слых вучняў, разгляд гука ў марфеме, супастаўленне гукаў і літар). Метады і прыёмы вывучэння фанетычных тем. Характар і віды фанетычных і фанетыка-графічных практыкаванняў. Фанетыка-графічны разбор, методыка яго правядзення. Фарміраванне арфаэпічных і акцэнталагічных навыкаў пры вывучэнні фанетыкі. Вымаўленчыя памылкі, іх прычыны.	2	2	4	1, 2(д), 7(д)	Тэсціраванне
1.2.	Методыка вывучэння лексікі і фразеалогіі Значэнне, змест, задачы, прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння лексікі і фразеалогіі ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі. Методыка азнаямлення вучняў з асноўнымі лексічнымі і фразеалагічнымі паняццямі. Віды лексічных і фразеалагічных практыкаванняў. Методыка ўзбагачэння і актывізацыі лексічнага і фразеалагічнага запасу школьнікаў. Фарміраванне ўмення працаваць са слоўнікамі розных тыпаў.	2	2	4	1, 3(д), 7(д)	Мадэляванне фрагмента ўрока
1.3.	Методыка вывучэння марфемнай будовы слова, словаўтварэння Значэнне і задачы вывучэння словаўтварэння. Прыватна-метадычныя прынцыпы, метады і прыёмы вывучэння марфемнай будовы слова і практыкаванняў і заданняў. Марфемны і словаўтваральны разборы, методыка іх правядзення. Удасканаленне словаўтваральных уменняў і навыкаў пры вывучэнні часцін мовы.	2	2	4	1, 9(д)	Тэсціраванне

	Выкарыстанне марфемнага і словаўтваральнага слоўнікаў на ўроках роднай мовы.					
1.4.	Методыка вывучэння марфалогіі Месца і значэнне раздзела "Марфалогія і арфаграфія" ў школьным курсе роднай мовы. Мэты і змест вывучэння часцін мовы. Прыватна-метадычныя прынцыпы навучання марфалогіі. Методыка азнаямлення вучняў з марфалагічнымі паняццямі. Віды марфалагічных практыкаванняў. Марфалагічны разбор, методыка яго правядзення. Узнаўленне ведаў па марфалогіі пры вывучэнні сінтаксісу. Арганізацыя працы па развіцці маўлення пры вывучэнні марфалогіі. Удасканаленне арфаграфічных навыкаў пры вывучэнні марфалагічных тэм.	2	4	8	1, 6(д), 7(д), 8(д)	Разгорнуты канспект урока па беларускай мове
1.5.	Методыка вывучэння сінтаксісу Месца і значэнне сінтаксісу ў школьным курсе беларускай мовы. Мэты, змест, прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння сінтаксісу. Фарміраванне сінтаксічных паняццяў. Этапы вывучэння сінтаксісу ў школе. Вывучэнне прапедэўтычнага курса сінтаксісу ў 5 класе. Арганізацыя працы па сінтаксісе пры вывучэнні марфалогіі ў 5–7 класах. Вывучэнне сістэматычнага курса сінтаксісу ў 8–9 класах. Віды сінтаксічных практыкаванняў. Сінтаксічны разбор, методыка яго правядзення. Развіццё маўлення школьнікаў пры вывучэнні сінтаксісу.	2	2	4	1, 7(д), 9(д)	Падрыхтоўка табліц, схем, кластараў па сінтаксісе з выкарыстаннем мультымедынай прэзентацыі
1.6.	Методыка навучання арфаграфіі Мэты навучання арфаграфіі і яе месца ў школьным курсе беларускай мовы. Змест навучання арфаграфіі. Арфаграфічныя ўменні і навыкі. Псіхалагічныя і метадычныя ўмовы і асаблівасці фарміравання арфаграфічных уменняў і навыкаў. Прынцыпы методыкі арфаграфіі. Паняцце аб арфаграме. Методыка азнаямлення вучняў з арфаграмай і арфаграфічным правілам. Арфаграфічныя практыкаванні, іх віды, методыка правядзення. Арганізацыя працы па арфаграфіі пры вывучэнні неарфаграфічных тэм у 5–7 класах. Развіццё арфаграфічных уменняў у 8–9 і 10–11 класах. Месца і роля арфаграфічнага слоўніка ў сістэме навучання правапісу. Віды практыкаванняў са слоўнікам, іх метадычная мэтазгоднасць. Папярэджанне арфаграфічных памылак, іх прычыны. Праверка пісьмовых прац вучняў. Класіфікацыя, улік, прыёмы выпраўлення памылак. Методыка работы над арфаграфічнымі памылкамі на ўроках мовы.	6	4	6	1, 4(д), 7(д)	Рэйтынгавая кантрольная работа № 1
1.7.	Методыка навучання пунктуацыі Мэты навучання пунктуацыі, яе месца ў школьным курсе беларускай мовы. Змест і	2	4	6	1, 7(д),	Рэйтынгавая кантрольная

	этапы навучання пунктуацыі. Прынцыпы методыкі пунктуацыі. Азнаямленне вучняў з пунктуацыйнымі паняццямі (пунктаграма, пунктуацыйна-сэнсавы адрэзак), методыка работы над пунктуацыйным правілам. Фарміраванне пунктуацыйных уменняў і навыкаў. Віды пунктуацыйных практыкаванняў, методыка іх правядзення. Асаблівасці навучання пунктуацыі пры вывучэнні несінтаксічных тэм у 5–7 класах. Удаaskanаленне пунктуацыйных уменняў у сувязі з развіццём звязнага маўлення вучняў. Праца па пунктуацыі ў 10–11 класах. Методыка работы над пунктуацыйнымі памылкамі.				9(д)	работа № 2
2.	Методыка развіцця звязнага маўлення вучняў	6	4	20		
2.1.	Пераказ у сістэме работы па развіцці звязнага маўлення вучняў Пераказ у сістэме работы па развіцці звязнага маўлення школьнікаў. Класіфікацыя пераказаў: па мэце правядзення (навучальныя і кантрольныя), па спосабу перадачы зместу зыходнага тэксту (падрабязныя, (поўныя), блізкія да тэксту, сціслыя, выбарачныя, з дадатковым заданнем) і інш. Методыка правядзення навучальных і кантрольных пераказаў.	2	2	4	1, 1(д), 7(д)	Аналіз вучэбных праграм па беларускай мове для 5–9 класаў
2.2	Сачыненне як від работы па развіцці звязнага маўлення вучняў Сачыненне як від работы па развіцці звязнага маўлення, сродак самавыражэння асобы вучня, яго жыццёвай пазіцыі, унутранага свету. Класіфікацыя сачыненняў: па мэце правядзення (навучальныя і кантрольныя), па месцы выканання (класныя і дамашнія), па крыніцы атрымання ведаў (на аснове жыццёвага вопыту, асабістых назіранняў і ўражанняў; па карціне; на літаратурныя і вольныя тэмы і інш.), па тыпу тэксту (апавяданні, апісанні, разважанні, апавяданні з элементамі апісання і інш.), па жанру (артыкул у газету, водгук, рэцэнзія і г.д.) і інш. Спосабы падрыхтоўкі да сачынення. Методыка правядзення сачыненняў.	2		4	1, 1(д), 7(д)	Аналіз вучэбных праграм па беларускай мове для 5–11 класаў
2.3	Пераклад як від навучальных практыкаванняў па развіцці маўлення вучняў Пераклад як від навучальных практыкаванняў па развіцці маўлення. Метадычная мэтазгоднасць выкарыстання перакладу на ўроках беларускай мовы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі Рэспублікі Беларусь. Тыпалогія перакладаў. Прыёмы перакладу. Методыка правядзення перакладаў.	2		6	1, 1(д), 7(д)	Падрыхтоўка дыдактычнага матэрыялу
2.4	Ацэнка камунікатыўнай пісьменнасці вучняў Ацэнка камунікатыўнай пісьменнасці вучняў. Класіфікацыя, улік, прыёмы выпраўлення памылак. Нормы ацэнкі творчых прац.		2	10	2, 3, 5(д)	Канспекты нарматыўных дакументаў
	Усяго	24	24	60		Экзамен

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

Асноўная літаратура

1. Ляшчынская, В. А. Методыка выкладання беларускай мовы. Заданні і практыкаванні : вучэб. дапам. / В. А. Ляшчынская, З. У. Шведава. – Мн. : Рэсп. ін-т выш. шк., 2015. – 212 с.
2. Методыка выкладання беларускай мовы : вучэб.-метад. комплекс для спецыяльнасці 1-02 03 01 «Беларуская мова і літаратура», 1-02 03 03 «Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы)» / склад. У. П. Саўко // Репозиторий БГПУ. – URL: <http://elib.bspu.by/handle/doc/6319> (дата звароту: 09.04.2025).

Дадатковая літаратура

1. Валочка, Г. М. Тэарэтыка-метадычныя асновы развіцця звязнага маўлення вучняў на ўроках беларускай мовы : 5–10 кл. / Г. М. Валочка. – Мн. : Нац. ін-т адукацыі, 2005. – 201 с.
2. Выгонная, Л. Ц. Фанетыка беларускай мовы ў школе / Л. Ц. Выгонная. – Мн. : Нар. асвета, 1995. – 236 с.
3. Даніловіч, М. А. Вывучэнне фразеалогіі на ўроках мовы / М. А. Даніловіч. – Мн. : Нар. асвета, 1991. – 94 с.
4. Зелянко, В. У. Навучанне арфаграфіі беларускай мовы ў 5–11 класах: тэорыя і практыка : манаграфія / В. У. Зелянко. – Мн. : ИВЦ Минфина, 2016. – 194 с.
5. Казлова, А. У. Карэкцыйная работа на ўроках беларускай мовы : дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі / А. У. Казлова. – Мазыр : Выснова, 2019. – 73 с.
6. Лаўрэль, Я. М. Вывучэнне марфалогіі ў школе / Я. М. Лаўрэль, Т. Р. Новікава, С. А. Язерская. – Мн. : Нар. асвета, 1991. – 158 с.
7. Метадычныя рэкамендацыі па фарміраванні культуры вуснага і пісьмовага маўлення ва ўстановах адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі : зацв. нам. Міністра адукацыі Рэсп. Беларусь 21 жніўня 2023 г. // Национальный образовательный портал. – URL: <https://adu.by/ru/homeru/obrazovatelnyj-protsess-2023-2024-uchebnyj-god/obshchee-srednee-obrazovanie/metodicheskie-rekomendatsii-ukazaniya.html> (дата звароту: 09.04.2025).
8. Методические указания по организации контроля и оценки результатов учебной деятельности учащихся по учебным предметам при освоении содержания образовательных программ общего среднего образования, применению норм оценки результатов учебной деятельности учащихся по учебным предметам : утв. зам. Министра образования Респ. Беларусь 15 сент. 2022 г. : в ред. 30 авг. 2024 г. // Национальный образовательный портал. – URL: <https://adu.by/ru/homeru/obrazovatelnyj-protsess-2023-2024-uchebnyj-god/obshchee-srednee-obrazovanie/metodicheskie-rekomendatsii-ukazaniya.html>

protsess-2023-2024-uchebnyj-god/obshchee-srednee-obrazovanie/metodicheskie-rekomendatsii-ukazaniya.html (дата обращения: 09.04.2025).

9. Методыка выкладання беларускай мовы : вучэб. дапам. для студэнтаў філал. спецыяльнасцей устаноў, якія забяспечваюць атрыманне выш. адукацыі / М. Г. Яленскі, Г. М. Валочка, Л. С. Васюковіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мн. : Адукацыя і выхаванне, 2007. – 448 с.

10. Саўко, У. П. Развіццё маўлення школьнікаў пры вывучэнні марфалогіі (назоўніка і прыметніка) / У. П. Саўко. – Мн. : Беллітфонд, 2000. – 107 с.

11. Яленскі, М. Г. Методыка выкладання беларускай мовы : практыкум : вучэб. дапам. для студэнтаў філал. спецыяльнасцей устаноў, якія забяспечваюць атрыманне выш. адукацыі / М. Г. Яленскі, У. П. Саўко, Л. С. Васюковіч ; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мн. : Адукацыя і выхаванне, 2006. – 336 с.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ САМАСТОЙНАЙ (ПАЗААЎДЫТОРНАЙ) РАБОТЫ СТУДЭНТА ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ

Эфектыўнасць самастойнай работы студэнтаў правяраецца падчас бягучага і прамежкавага кантролю ведаў. Для агульнай ацэнкі якасці засваення студэнтамі вучэбнага матэрыялу выкарыстоўваецца рэйтынговая сістэма.

Для павышэння якасці прафесійна-метадычнай падрыхтоўкі будучых настаўнікаў-філолагаў мэтазгодна прыцягваць кожнага студэнта да сістэматычнай самастойнай работы. Крыніцамі інфармацыі пры выкананні студэнтамі самастойнай работы могуць быць канспекты лекцый і вучэбныя дапаможнікі па методыцы выкладання беларускай мовы, вучэбныя праграмы і вучэбныя дапаможнікі па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі, нарматыўныя дакументы Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, метадычныя дапаможнікі для настаўнікаў беларускай мовы, навукова-метадычныя часопісы, зборнікі дыдактычных матэрыялаў па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі, матэрыялы Нацыянальнага адукацыйнага партала (<https://adu.by>) і інш.

Пералік і сціслая характарыстыка ацэначных сродкаў (АС)

№ п/п	Назва АС	Кароткая характарыстыка ацэначнага сродку	Прадстаўленне АС у ВП
1	Рознаўзроўне выя заданні	– Заданні рэпрадуктыўнага ўзроўню, якія дазваляюць ацэньваць і дыягнасціраваць веданне фактычнага матэрыялу, уменне правільна выкарыстоўваць тэрміны і паняцці ў межах пэўнага раздзела дысцыпліны. – Заданні рэканструктыўнага ўзроўню, якія дазваляюць ацэньваць і дыягнасціраваць уменні аналізаваць фактычны матэрыял з фармуляваннем канкрэтных вывадаў. – Заданні творчага ўзроўню, якія дазваляюць ацэньваць і дыягнасціраваць веды з розных абласцей, уменні творча прымяняць гэтыя веды пры вырашэнні метадычных задач.	Прыкладныя пытанні і заданні да рэйтынговых кантрольных работ. Пералік нарматыўных дакументаў для аналізу і канспектавання. Спасылкі на электронныя версіі вучэбных праграм і вучэбных дапаможнікаў па беларускай мове.
2	Творчае заданне	Часткова рэгламентаванае заданне, якое дазваляе дыягнасціраваць веды і ўменні, набытыя падчас вывучэння дысцыплін педагагічнага і метадычнага модуляў. Выконваецца ў індыўдуальным парадку	Прыкладныя тэмы разгорнутых канспектаў урокаў
3	Мультымеды йная прэзентацыя	Прадстаўленне рашэння вучэбнай задачы з выкарыстаннем мультымедыйных тэхналогій	Прыкладныя заданні для мадэлявання табліц, схем, кластараў па

№ п/п	Назва АС	Кароткая характарыстыка ацэначнага сродку	Прадстаўленне АС у ВП
			сінтаксісе выкарыстаннем мультымедынай прэзентацыі 3
4	Тэст	Сістэма фармалізаваных заданняў, па выніках выканання якіх можна меркаваць аб узроўні валодання ведамі, уменнямі і навыкамі.	Прыклады тэставых заданняў

Час, адведзены на самастойную работу, можа выкарыстоўвацца навучэнцам на:

- падрыхтоўку да лекцый і практычных заняткаў;
- аналіз вучэбных праграм і вучэбных дапаможнікаў па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі;
- падрыхтоўку дыдактычнага матэрыялу для правядзення ўрокаў беларускай мовы;
- мадэляванне фрагментаў урокаў беларускай мовы;
- напісанне разгорнутага канспекта ўрока беларускай мовы;
- аналіз і канспектаванне нарматыўных дакументаў, якія рэгламентуюць кантрольна-ацэначную дзейнасць настаўніка беларускай мовы;
- падрыхтоўку да напісання рэйтынговых работ, выканання тэстаў;
- падрыхтоўку да экзамену па вучэбнай дысцыпліне.

Кантроль самастойнай работы ажыццяўляецца ў выглядзе:

- тэсціравання;
- кантрольнай работы;
- абмеркавання праведзеных фрагментаў урокаў;
- пісьмовай творчай работы “Разгорнуты канспект урока па беларускай мове”;
- дэманстрацыі падрыхтаваных дыдактычных матэрыялаў;
- канспектаў нарматыўных дакументаў.

**ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫКАНАННЯ САМАСТОЙНАЙ
(ПАЗААЎДЫТОРНАЙ) РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ ПА ВУЧЭБНАЙ
ДЫСЦЫПЛІНЕ
“МЕТОДЫКА ВЫКЛАДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ”
Дзённая форма атрымання адукацыі**

№ п/п	Назва тэмы, раздзела	Колькасць гадзін на СРС	Заданне	Форма выканання
1	Методыка вывучэння фанетыкі	4	Падрыхтавацца да напісання тэста	Тэст
2	Методыка вывучэння лексікі і фразеалогіі	4	Змадэляваць фрагмент урока па лексіцы ці фразеалогіі	Прэзентацыя фрагмента ўрока
3	Методыка вывучэння марфемнай будовы слова, словаўтварэння	4	Падрыхтавацца да напісання тэста	Тэст
4	Методыка вывучэння марфалогіі	8	Напісаць разгорнуты канспект урока па марфалогіі	Разгорнуты канспект урока
5	Методыка вывучэння сінтаксісу	4	Падрыхтаваць табліцу (схему, кластар) па пэўнай сінтаксічнай тэме з выкарыстаннем мультымедычнай прэзентацыі	Мультымедычная прэзентацыя табліц, схем, кластараў
6	Методыка навучання арфаграфіі	6	Падрыхтавацца да напісання рэйтынгавай работы	Кантрольная работа
7	Методыка навучання пунктуацыі	6	Падрыхтавацца да напісання рэйтынгавай работы	Кантрольная работа
8	Пераказ у сістэме работы па развіцці звязнага маўлення	4	Прааналізаваць вучэбныя праграмы па беларускай мове для 5–9-х класаў і вызначыць, якія віды пераказаў павінны напісаць вучні	Прэзентацыя вынікаў аналізу вучэбных праграм
9	Сачыненне як від работы па развіцці звязнага маўлення	4	Прааналізаваць вучэбныя праграмы па беларускай мове для 5–11-х класаў і вызначыць, якія віды сачыненняў павінны напісаць вучні	Прэзентацыя вынікаў аналізу вучэбных праграм
10	Пераклад як від навучальных практыкаванняў па развіцці маўлення вучняў	6	Падабраць дыдактычны матэрыял для правядзення перакладу ў пэўным класе	Прэзентацыя дыдактычнага матэрыялу
11	Ацэнка камунікатыўнай пісьменнасці вучняў	10	1. Знайсці ў “Метадычных рэкамендацыях па фарміраванні культуры вуснага і пісьмовага маўлення...” і вывучыць тыпалогію памылак у пісьмовых працах вучняў.	Канспекты нарматыўных дакументаў

			2. Знайсці ў “Методических указаниях по организации контроля и оценки...” і заканспектаваць тую інфармацыю, якую павінен ведаць настаўнік беларускай мовы для ажыццяўлення кантрольна-ацэначнай дзейнасці.	
	Усяго	60		

ПРЫКЛАДНЫЯ ПЫТАННІ І ЗАДАННІ РЭЙТЫНГАВЫХ КАНТРОЛЬНЫХ РАБОТ

Кантрольная рэйтынгавая работа № 1

1. Сфармулюйце асноўную і прыватныя задачы навучання арфаграфіі ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі. Пералічыце этапы, на якіх гэтыя задачы вырашаюцца.
2. Якія ўмовы фарміравання арфаграфічных уменняў і навыкаў вы ведаеце? У чым іх сутнасць?
3. Дайце азначэнне паняццю “арфаграма”. У якой паслядоўнасці адбываецца азнаямленне з арфаграмай, арфаграфічным правілам?
4. Ахарактарызуйце спісванне як від арфаграфічнага практыкавання.
5. Раскажыце пра методыку правядзення папераджальнага і выбарачнага дыктантаў.
6. Ахарактарызуйце слоўнікавы дыктант як від арфаграфічнага практыкавання.
7. Раскажыце пра методыку правядзення тлумачальнага дыктанта. У чым сутнасць дыктанта “Правяраю сябе?”
8. Пералічыце неспецыяльныя арфаграфічныя практыкаванні. Раскажыце пра методыку правядзення вольнага і творчага дыктантаў.
9. Якім патрабаванням павінен адпавядаць тэкст кантрольнага дыктанта? Як праводзіцца кантрольны дыктант?
10. Раскажыце пра методыку работы над памылкамі на ўроках беларускай мовы.

Кантрольная рэйтынгавая работа № 2

1. Якія памылкі не ўлічваюцца пры ацэнцы кантрольных работ і не выносяцца на палі?
2. Якія памылкі адносяцца да аднатыпных? Як яны ўлічваюцца пры ацэнцы пісьмовых работ?
3. Якія арфаграфічныя памылкі адносяцца да нягрубых? Пералічыце іх.
4. Ці ўплывае на адзнаку наяўнасць у пісьмовай рабоце выпраўленняў?
5. Сфармулюйце мэту і задачы навучання пунктуацыі ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі.
6. Назавіце этапы вывучэння пунктуацыі ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі. Якія веды па пунктуацыі атрымліваюць вучні на кожным з гэтых этапаў?
7. Пры якіх умовах адбываецца паспяховае засваенне вучнямі пунктуацыйных нормаў?
8. Дайце азначэнне паняццям “пунктаграма”, “пунктуацыйнае правіла”. Якія этапы выдзяляюцца ў працы над пунктуацыйным правілам?
9. Якія практыкаванні выкарыстоўваюцца для фарміравання пунктуацыйных уменняў вучняў?

ПРЫКЛАДНЫЯ ТЭМЫ РАЗГОРНУТЫХ КАНСПЕКТАЎ УРОКАЎ

1. Назоўнікі адушаўленыя і неадушаўленыя (6 клас).
2. Нескланяльныя назоўнікі (6 клас).
3. Ступені параўнання якасных прыметнікаў, іх утварэнне і ўжыванне (6 клас).
4. Лічэбнік як часціна мовы: агульнае значэнне, марфалагічныя прыметы, сінтаксічная роля (6 клас).
5. Простыя колькасныя лічэбнікі, іх скланенне, ужыванне і правапіс (6 клас).
6. Скланенне, ужыванне і правапіс парадкавых лічэбнікаў (6 клас).
7. Скланенне, ужыванне і правапіс зборных лічэбнікаў (6 клас).
8. Пераходныя і непераходныя дзеясловы (7 клас).
9. Трыванні дзеяслова (7 клас).
10. Дзеепрыметнік як асобая форма дзеяслова (7 клас).
11. Дзеепрыметнікавы зварот, знакі прыпынку (7 клас).
12. Поўная і кароткая формы дзеепрыметніка (7 клас).
13. Прыслоўе як часціна мовы (7 клас).
14. Ступені параўнання прыслоўяў (7 клас).
15. Прыназоўнікі простыя, складаныя і састаўныя, іх ужыванне і правапіс (7 клас).
16. Злучнік як службовая часціна мовы. Злучнікі простыя і састаўныя; адзіночныя, паўторныя і парныя (7 клас).
17. Злучальныя і падпарадкавальныя злучнікі, іх ужыванне (7 клас).
18. Часціца як службовая часціна мовы. Асноўныя разрады часціц (азнаямленне) (7 клас).
19. Выклічнік як часціна мовы (7 клас).
20. Пераход слоў з адной часціны мовы ў другую (7 клас).

ПРЫКЛАДНЫЯ ЗАДАННІ ДЛЯ МАДЭЛЯВАННЯ ТАБЛІЦ, СХЕМ, КЛАСТАРАЎ ПА СІНТАКСІСЕ З ВЫКАРЫСТАННЕМ МУЛЬТЫМЕДЫЙНАЙ ПРЭЗЕНТАЦЫІ

Падрыхтуйце з выкарыстаннем мультымедынай прэзентацыі табліцу па тэме “Галоўныя члены сказа”.

Падрыхтуйце з выкарыстаннем мультымедынай прэзентацыі табліцу па тэме “Даданыя члены сказа”.

Падрыхтуйце з выкарыстаннем мультымедынай прэзентацыі кластар па тэме “Аднасастаўныя сказы”.

Падрыхтуйце з выкарыстаннем мультымедынай прэзентацыі схему па тэме “Ускладненыя сказы”.

Падрыхтуйце з выкарыстаннем мультымедынай прэзентацыі кластар па тэме “Складаныя сказы”.

Падрыхтуйце з выкарыстаннем мультымедынай прэзентацыі кластар па тэме “Складаназалежныя сказы”.

Падрыхтуйце з выкарыстаннем мультымедынай прэзентацыі схему па тэме “Сінтаксічныя канструкцыі з чужой мовай”.

ПЕРАЛІК НАРМАТЫЎНЫХ ДАКУМЕНТАЎ ДЛЯ АНАЛІЗУ І КАНСПЕКТАВАННЯ

1. Методические указания по организации контроля и оценки результатов учебной деятельности учащихся по учебным предметам при освоении содержания образовательных программ общего среднего образования, применению норм оценки результатов учебной деятельности учащихся по учебным предметам [Электронны рэсурс] – URL: <https://adu.by/ru/homeru/obrazovatelnyj-protsess-2023-2024-uchebnyj-god/obshchee-srednee-obrazovanie/metodicheskie-rekomendatsii-ukazaniya.html>

2. Метадычныя рэкамендацыі па фарміраванні культуры вуснага і пісьмовага маўлення ва ўстановах адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі [Электронны рэсурс]. – URL: <https://adu.by/ru/homeru/obrazovatelnyj-protsess-2023-2024-uchebnyj-god/obshchee-srednee-obrazovanie/metodicheskie-rekomendatsii-ukazaniya.html>

СПАСЫЛКІ НА ЭЛЕКТРОННЫЯ ВЕРСІІ ВУЧЭБНЫХ ПРАГРАМ І ВУЧЭБНЫХ ДАПАМОЖНІКАЎ ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

1. Вучэбныя праграмы па вучэбным прадмеце “Беларуская мова” для V–XI класаў устаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання і выхавання [Электронны рэсурс]. – URL: <https://adu.by/ru/homeru/obrazovatelnyj-protsess-2023-2024-uchebnyj-god/obshchee-srednee-obrazovanie/metodicheskie-rekomendatsii-ukazaniya.html>

god/obshcheye-srednee-obrazovanie/uchebnye-predmety-v-xi-klassy/belaruskaya-mova.html

2. Вучэбныя дапаможнікі па вучэбным прадмеце “Беларуская мова” для V–XI класаў устаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання і выхавання [Электронны рэсурс]. – URL: <https://e-padruchnik.edu.by/>

ПРЫКЛАДЫ ТЭСТАВЫХ ЗАДАННЯЎ

1. Прыватнаметадычнымі прынцыпамі вывучэння фанетыкі з’яўляюцца:

- 1) структурна-семантычны;
- 2) апоры на маўленчы слых вучняў;
- 3) разгляду гука ў марфеме;
- 4) супастаўлення гукаў і літар.

2. Асноўны этап вывучэння марфемікі і словаўтварэння прыпадае на:

- 1) 5 клас;
- 2) 6 клас;
- 3) 7 клас;
- 4) 8 клас.

ПЕРАЛІК СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Для дыягностыкі кампетэнцый выкарыстоўваюцца наступныя формы:

1. Вусная форма: індывідуальнае і фронтальнае апытванне, вусны аналіз метадычнага матэрыялу, вусны адказ на экзамене і інш.

2. Пісьмовая форма: кантрольныя работы, мадэляванне фрагмента ўрока, падрыхтоўка дыдактычнага матэрыялу, табліц, схем, кластараў, напісанне разгорнутага канспекта ўрока, канспектаванне нарматыўнага дакумента, тэсціраванне.

3. Вусна-пісьмовая форма: справаздача па практычным дамашнім заданні з яго вуснай абаронай.

Крытэрыямі ацэнкі выканання студэнтамі работ па вучэбнай дысцыпліне “Методыка выкладання беларускай мовы” з’яўляюцца:

- узровень засваення вучэбнага матэрыялу;
- уменне выкарыстоўваць тэарэтычныя веды пры вырашэнні практычных задач;
- правільнасць і паўната адказу, наяўнасць прыкладаў, дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, правільнае маўленчае афармленне адказу;
- узровень сфарміраванасці ўменняў ажыццяўляць аналіз дыдактычнага матэрыялу па раздзелах школьнага курса беларускай мовы, нарматыўных дакументаў;
- узровень сфарміраванасці ўменняў самастойна падбіраць і канструяваць дыдактычны матэрыял па лінгвістычнай тэме, мадэляваць фрагмент ўрока па беларускай мове;
- правільнасць падбору і структуравання лінгвістычнага матэрыялу для ўрока пэўнага тыпу па адпаведным раздзеле школьнага курса беларускай мовы; афармленне канспекта ўрока ў адпаведнасці з метадычнымі патрабаваннямі; уменне праводзіць урок па беларускай мове.

ПРЫКЛАДНЫЯ ПЫТАННІ ДА ЭКЗАМЕНУ

1. Методыка вывучэння фанетыкі. Змест, задачы, прынцыпы, метады і прыёмы вывучэння фанетыкі.
2. Методыка вывучэння фанетыкі. Практыкаванні на фарміраванне фанетычных уменняў і навыкаў. Вымаўленчыя памылкі, іх прычыны.
3. Методыка вывучэння лексікі і фразеалогіі. Змест, задачы, прынцыпы, метады і прыёмы вывучэння лексікі і фразеалогіі. Практыкаванні на фарміраванне лексічных і фразеалагічных уменняў і навыкаў.
4. Методыка вывучэння будовы слова і словаўтварэння. Змест, задачы, прынцыпы, метады і прыёмы вывучэння будовы слова, словаўтварэння. Практыкаванні на фарміраванне вучэбна-моўных уменняў і навыкаў пры вывучэнні будовы слова і словаўтварэння.
5. Методыка вывучэння марфалогіі. Змест, задачы, прынцыпы, метады і прыёмы вывучэння марфалогіі. Практыкаванні на фарміраванне вучэбна-моўных уменняў і навыкаў пры вывучэнні часцін мовы.
6. Методыка вывучэння сінтаксісу. Змест, задачы, прынцыпы, метады і прыёмы вывучэння сінтаксісу. Практыкаванні на фарміраванне сінтаксічных уменняў і навыкаў.
7. Методыка навучання арфаграфіі. Значэнне, задачы, этапы навучання арфаграфіі ў школе. Умовы і асаблівасці фарміравання арфаграфічных уменняў і навыкаў. Прынцыпы методыкі арфаграфіі.
8. Паняцце аб арфаграме. Методыка азнаямлення вучняў з арфаграмай і арфаграфічным правілам.
9. Спецыяльныя арфаграфічныя практыкаванні, методыка іх правядзення (спісванне, папэраджальны, тлумачальны і каменціраваны дыктанты).
10. Спецыяльныя арфаграфічныя практыкаванні, методыка іх правядзення (дыктант “Правяраю сябе”, выбарачны, слоўнікавы, камбінаваны дыктанты, пісьмо па памяці).
11. Кантрольны дыктант, яго віды. Методыка правядзення кантрольнага дыктанта.
12. Неспецыяльныя арфаграфічныя практыкаванні, методыка іх правядзення (вольны дыктант, творчы дыктант і інш.).
13. Арганізацыя працы па арфаграфіі пры вывучэнні неарфаграфічных тэм у 5–7 класах. Праца па арфаграфіі ў 8–9 і 10–11 класах.
14. Методыка вывучэння пунктуацыі. Мэты навучання пунктуацыі і яе месца ў школьным курсе беларускай мовы. Пунктуацыйныя ўменні. Прынцыпы методыкі пунктуацыі.
15. Методыка вывучэння пунктаграмы, пунктуацыйнага правіла.
16. Методыка навучання пунктуацыі. Практыкаванні на навучанне пунктуацыі.
17. Ацэнка арфаграфічнай і пунктуацыйнай пісьменнасці вучняў: класіфікацыя, улік, прыёмы выпраўлення памылак.

18. Ацэнка арфаграфічнай і пунктуацыйнай пісьменнасці вучняў: памылкі, якія не ўлічваюцца пры ацэнцы пісьмовых работ. Аднатыпныя памылкі.

19. Ацэнка арфаграфічнай і пунктуацыйнай пісьменнасці вучняў: нягрубыя арфаграфічныя памылкі.

20. Методыка работы над памылкамі на ўроках беларускай мовы. Структура ўрока работы над памылкамі (урока карэкцыі ведаў, уменняў і навыкаў).

21. Пераказ як від работы па развіцці звязнага маўлення вучняў. Метадычная мэтазгоднасць выкарыстання пераказу на ўроках беларускай мовы. Класіфікацыя пераказаў.

22. Методыка правядзення падрабязнага пераказу (навучальнага і кантрольнага).

23. Сціслы пераказ, методыка яго правядзення.

24. Выбарачны пераказ, методыка яго правядзення.

25. Сачыненне як від работы па развіцці звязнага маўлення вучняў. Класіфікацыя сачыненняў. Спосабы падрыхтоўкі да сачыненняў.

26. Методыка правядзення сачыненняў розных відаў.

27. Ацэнка камунікатыўных уменняў і навыкаў вучняў. Класіфікацыя, улік, прыёмы выпраўлення памылак.

28. Ацэнка камунікатыўных уменняў і навыкаў вучняў: маўленчыя памылкі.

29. Ацэнка камунікатыўных уменняў і навыкаў вучняў: граматычныя памылкі.

30. Пераклад як від навучальных практыкаванняў па развіцці маўлення вучняў. Метадычная мэтазгоднасць выкарыстання перакладу на ўроках беларускай мовы. Тыпалогія перакладаў. Прыёмы перакладу. Методыка правядзення перакладу.

ПРЫКЛАДЫ КАМПЕТЭНТНАСНА АРЫЕНТАВАННЫХ ЗАДАННЯЎ

Кампетэнтнасна-арыентаванае заданне № 1

Знайдзіце ў сказах памылкі, абумоўленыя парушэннямі норм беларускай літаратурнай мовы, і вызначце іх тып. На які нарматыўны дакумент вы будзеце абавірацца пры класіфікацыі памылак? Як адзначаюцца і выпраўляюцца гэтыя памылкі пры праверцы пісьмовых прац вучняў? Адрэдагуйце сказы.

1. У канцы жніўня і ў пачатку верасня дзед збіраў падасінавікаў і баравікоў.

2. Толькі праз тры дні пасля аперацыі хворы пачаў адкрываць вочы.

Кампетэнтнасна-арыентаванае заданне № 2

Знайдзіце ў сказах памылкі, абумоўленыя парушэннямі норм беларускай літаратурнай мовы, і вызначце іх тып. На які нарматыўны дакумент вы будзеце абавірацца пры класіфікацыі памылак? Як адзначаюцца і выпраўляюцца гэтыя памылкі пры праверцы пісьмовых прац вучняў? Адрэдагуйце сказы.

1. Мясцовы хор наведваюць як маладыя маладзіцы, так і старэнькія бабулькі.

2. Каля мясцовага клубу ўжо сабралася многа народа.

КРЫТЭРЫП АЦЭНКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

(прамежкавая атэстацыя)

Адзнака	Крытэрыі
10 (дзесяць) балаў, залічана	сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі, а таксама па асноўных пытаннях, якія выходзяць за яе межы; дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), граматы, лагічна правільны адказ на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні; бездакорнае валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, модуля, уменне яго эфектыўна выкарыстоўваць у пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач; выяўленая здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі; поўнае і глыбокае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне, модулі; уменне свабодна арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку, выкарыстоўваць навуковыя дасягненні іншых дысцыплін; творчая самастойная работа на практычных, лабараторных занятках, актыўны творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў
9 (дзесяць) балаў, залічана	сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), граматы, лагічна правільны адказ на пытанні; валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, модуля, уменне яго эфектыўна выкарыстоўваць у пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач; здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі ў межах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; поўнае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне, модулі і даваць ім аналітычную ацэнку; сістэматычная, актыўная самастойная работа на

	практычных, лабараторных занятках, творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў
8 (восем) балаў, залічана	сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі ў аб'ёме вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), граматы, лагічна правільны адказ на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні; валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, модуля (метадамі комплекснага аналізу, тэхнікай інфармацыйных тэхналогій), уменне яго выкарыстоўваць у пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач; здольнасць самастойна вырашаць складаныя праблемы ў межах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне, модулі і даваць ім аналітычную ацэнку; актыўная самастойная работа на практычных, лабараторных занятках, сістэматычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў
7 (сем) балаў, залічана	сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), граматы, лагічна правільны адказ на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні; валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, модуля, уменне яго выкарыстоўваць у пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач; свабоднае валоданне тыповымі рашэннямі ў межах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях, напрамках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне, модулі і даваць іх аналітычную ацэнку; самастойная работа на практычных, лабараторных

	занятках, удзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў
6 (шэсць) балаў, залічана	дастаткова поўныя і сістэматызаваныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; выкарыстанне неабходнай навуковай тэрміналогіі, граматы, лагічна правільны адказ на пытанні, уменне рабіць абагульненні і абгрунтаваныя высновы; валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, модуля, уменне яго выкарыстоўваць у вырашэнні вучэбных і прафесійных задач; здольнасць самастойна прымяняць тыпавыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і напрамках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне, модулі і даваць ім параўнальную ацэнку; актыўная самастойная работа на практычных, лабараторных занятках, перыядычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў
5 (пяць) балаў, залічана	дастатковыя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, граматы, лагічна правільны адказ на пытанні, уменне рабіць высновы; валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, модуля, уменне яго выкарыстоўваць у вырашэнні вучэбных і прафесійных задач; здольнасць самастойна прымяняць тыпавыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне, модулі і даваць ім параўнальную ацэнку; самастойная работа на практычных, лабараторных занятках, фрагментарны ўдзел у групавых абмеркаваннях, дастатковы ўзровень культуры выканання заданняў
4 (чатыры) балы, залічана	дастатковы аб'ём ведаў у межах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, лагічны адказ на

	пытанні, уменне рабіць вывады без істотных памылак; валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, модуля, уменне яго выкарыстоўваць у рашэнні стандартных (тыповых) задач; уменне пад кіраўніцтвам выкладчыка вырашаць стандартныя (тыповыя) задачы; уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і напрамках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне, модулі і даваць ім ацэнку; праца пад кіраўніцтвам выкладчыка на практычных, лабараторных занятках, дапушчальны ўзровень культуры выканання заданняў
3 (тры) балы, не залічана	недастаткова поўны аб'ём ведаў у межах вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; веданне часткі асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, адказ на пытанні з істотнымі, лагічнымі памылкамі; слабое валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, модуля, некампетэнтнасць у рашэнні стандартных (тыповых) задач; няўменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і накірунках вывучаемай вучэбнай дысцыпліны, модуля; пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў
2 (два) балы, не залічана	фрагментарныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; веданне асобных літаратурных крыніц, рэкамендаваных вучэбнай праграмай УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі; няўменне выкарыстоўваць навуковую тэрміналогію вучэбнай дысцыпліны, модуля, наяўнасць у адказе грубых, лагічных памылак; пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў
1 (адзін) бал, не залічана	адсутнасць ведаў і кампетэнцый у аб'ёме вучэбнай праграмы УВА па вучэбнай дысцыпліне, модулі, адмова ад адказу, няяўка на атэстацыю без уважлівай прычыны

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

Назва вучэбнай дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб зменах у змесце вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі вучэбнай дысцыпліне па	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму
Актуальныя аспекты метадык выкладання спецыяльных дысцыплін; Асновы псіхалогіі і педагогікі; Педагогіка	Кафедра мовазнаўства і лінгвадыдактыкі	Дубліраванне вучэбнага матэрыялу і неістотныя супярэчнасці паміж праграмамі ліквідаваны на этапе распрацоўкі вучэбных праграм.	пратакол № ____ ад __.__.2025 г.